

REDNOSTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21'60, polletna K 10'80, četrtletna K 5'40, mesečna K 1'80; za Nemčijo celoletno K 26'40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36'—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petlirvstva 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerati sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštnine proste.

Štev. 385.

V Ljubljani, v torek dne 17. septembra 1912.

Leto II.

Deželnozborska volitev v Ljubljani.

Dol s klerikalno strahovlado!

Volitev je pred durmi: danes teden pojdejo ljubljanski volilci iz mestne kurije davkoplačevalcev k volilni žari, a vzlic temu vlada med ljubljanskimi prebivalstvom prav mlačno zanimanje. In vendar je ta volitev nadvse značilna za kranjske razmere in bolj kot katerakoli stvar osvetljuje sirovo strahovlado, ki so jo vpeljali klerikalci v naši deželi.

Zakaj je potrebna v Ljubljani dopolnilna volitev?

Zato ker so klerikalci v deželnem zboru zagrešili parlamentarno razbojstvo najhujše vrste, ker so s cinizmi in smehom potepali svojo lastno postavbo in ob asistenci zanikrni in nesposobne vlade pahnili iz zbornice pravilno izvoljena poslanca! Teroristična večina deželne zbornice ni bila prav nič v zadregi za oledjanje svojega tolovajstva in ni opravičevanja za svoje ostudno dejanje niti iskala: brutalno je pogazila zakon, da upogne in zlomi jasno manifestirano voljo večine ljubljanskih volilcev.

Poslanca, ki jih je ta od boga pozabljenega meni nič tebi nič posadila na cesto, ni sta luči: političarja prav majhnega kalibra sta in ljubljansko delavstvo bi od njih poslancevanja imelo več škode kot dobička. Na liberalnem programu sta bila izvoljena in liberalizem je bil od nekdaj slep in gluh za delavske potrebe. Ampak pri nezasišnem zlodejstvu, ki so ga v deželni zbornici zagrešili klerikalci, je treba ločiti stvar od osebe: če je naša sodba o Reiserju in Ribnikarju še tako skromna in slaba, ostane vnebovpijoča klerikalna lopovščina lopovščina, ki prevrača vse ustavne navedbe v pusto farso in vse demokratične ustanove v golo komedijo.

Ampak s to očitno zlorabo oblasti se klerikalci niso zadovoljili. Svojemu krivičnemu volilnemu redu za deželni zbor so vtisnili nov pečat sramote in postavili ljubljanske volilce pod kuratelo velikih okoliščinskih kmetov, da ugrabijo Ljubljani postavbo zastopstvo in jo izpremeje v svojo domeno. Velikim okoliščanskim kmetom, ki imajo volilno pravico enkrat v kmečki kuriji ljubljanske okolice, vdrugič v splošni kuriji ljubljanske okolice, so podelili v nasprotju z duhom volilnega reda in zoper vsa načela zdrave pameti še dvakratno volilno pravico v mestu, da z njihovo pomočjo pomanjajo ljubljanske volilce, ki se zoperstavljajo klerikalni komandi. S to svojo »reformo«, ki bje vsem demokratičnim, ljudskim načelom v obraz, ki pljuje na najpreprostejše zahteve političnega poštenja in politične spodobnosti, so prizadeli delavstvu skeleč udarec in občutno zmanjšali njegove volilne šanse v mestu. Če je od klerikalcev ob liberalnem sodelovanju sklenjena volilna reforma ključ, ki naj zaklepa vrata deželne dvorice pred delavskimi množicami, je inkorporacija velikih kmečkih volilcev v mestni okraj zapah, s katerim se hočejo klerikalci zabarikadirati v svojem deželnem gnezdu in zavarovati pred delavsko kontrolo.

Sedanje volitve so protestne volitve zoper klerikalno strahovlado. Resnica je, da pot delavstva do zakonodajne oblasti v deželi ne pelje skozi trikrat precejane in presejane ku-

rije davkoplačevalcev in da delavstvo nikdar ne bo praznovalo svojih velikih volilnih triumfov v volilnih zborih, v katerih daje človeku pravico denar. Ampak socialna demokracija kot najbrezobzirnejša in kot edina resna nasprotnica protiljudskega klerikalizma hoče pri teh volitvah demonstrirati zoper klerikalno nasilje — vsak glas za socialno demokracijo je občutna klofuta klerikalnim teroristom. Delavstvo hoče v tej privilegirani kuriji, kjer nima upanja na zmago, demonstrirati svojo moč in pokazati vsem političnim faktorjem, da rase njegova sila in da se ne da bagatelizirati — vsak glas za socialno demokracijo povzdigne delavstvo veljavo v javnem življenju.

Volilci! Potuhneni mir, ki ga hlinito klerikalci, nas ne sme zapeljati! Ukrenimo vse, da bo naša volilna demonstracija zoper klerikalno strahovlado, ki gaži postavbo in zapravlja ljudski denar, kar najsijajnejša in da bo naša demonstracija delavske moči in veljave tudi v tej privilegirani kuriji kar najčastnejša!

Na neumorno delo za „Zarjo!“

Poletenska doba, ko vse delo zastane in se ne more krepko, uspešno razmahniti, se je poslovila, v deželo prihaja jesen in z njo živahniji tempo v vrvenje in delovanje naših sil. Če proletarijat nikdar ne sme utruditi svojega koraka v boju za svojo sveto stvar, tedaj se mora zlasti v tej dobi tem živje zavedati, kaj mu je treba predvsem storiti. Že v poletenski dobi smo neprenehoma opozarjali sodruge, da je prva in najvažnejša naloga slehernega slovenskega socialističnega, neutrudno delo za naš dnevnik »Zarjo«. In sedaj, ko se tudi v meščanskem in kapitalističnem svetu oznanja sezija dela, sodrugom še posebej polagamo na srce, da z vso odločnostjo in neumornostjo začno z delom za svoje bojno glasilo, za edini slovenski dnevnik, ki neustrašeno, brezobzirno brani delavske interese.

Z veseljem konstatiramo, da so ljubljanski in okoliški sodruzi s krepko in odločno voljo započeli akcijo za »Zarjo«, ki bo nedvomno rodila bogate sadove, če se bo nadaljevala v tistem duhu kakor se je započela. V nedeljo je bila od 9. do 12. dopoldne »pri Levu« konferenca sodrugov iz Ljubljane in okolice, ki jo je posetilo lepo število sodrugov. Konferenca je imela predvsem namen, da takoj organizira čvrsto delo za »Zarjo«. In iz govorov ter prirediteljstva na konferenci je krepko zvenela trdna volja, da sodruzi ne bodo ostali le pri besedah, ampak da pojdejo z vso energijo in vztrajnostjo na agitacijsko delo za »Zarjo«.

Konferenco je otvoril sodrug Anton Kristan in pozdravil navzočne. V predsedstvo so bili izvoljeni sodruzi Udovc, Colnar, Dražil. Nato je prvi govoril sodrug A. Kristan: Svoje strankarsko delo moramo poglobiti. Če ne moremo pri svojih uspehih operirati s stotisočnimi in milijoni kakor socialisti v Nemčiji, pa lahko operiramo s tisočinami in stotinami. Z vso odločnostjo je treba povdariti, da imamo premalo odjemalcev »Zarje« v Ljubljani in okolici. Naša parola pa mora biti, da zastavimo vse moči za najbližji okoliš. Organizirati moramo podrobno delo od proletarca do proletarca, od družine do družine, od hiše do hiše. Kolikor je dandanes naročnikov »Zarje«, so prišli k njej sami po sebi, brez posebne agitacije. Če ho-

čemo, da se socialno demokratična stranka po Ljubljani in okolici razprostre tako mogočno, kakor se ob izrazitem proletarskem značaju tega okoliša mora razprostriti, tedaj mora biti vsak proletarec naročnik strankinega glasila. Ne mara agitirati proti cvetličnemu dnevu, ampak povedati moram, da sem danes videl na lastne oči proletarca, ki je brez obotavljanja vrgel krono za to buržvazijsko ustanovo, zdi pa se mu preveč plačevati mesečno naročnino za »Zarjo«. Pojdimo vsi na podrobno delo za nabiranje »Zarjinih« naročnikov! V ta namen naj bo naše prvo delo: ustanove naj se odbori za posamične okoliše, ki bodo nabirali naročnike. Ostati pa ne sme le pri sklepih, ampak naj se tudi izvrše. Kdor ne namerava delati, naj raje ne prevzame funkcije! (Zivahno odobravanje.)

Bartl: List ne informira le o strankinih stvareh, ampak o vseh važnih in zanimivih dogodkih. Zato dandanes za list mnogo bolj lahko agitiramo, kakor smo svoj čas za tednik. V Ljubljani in okolici stalno napredujemo s številom naročnikov, ampak v nobenem oziru se ne vjema to število s številom sodrugov, ki so po organizacijah. Naše stališče mora biti: v delavske roke, v delavske družine, delavski dnevniki. List daje delavcu pravo izobrazbo in zdravo izobrazbo. Če se bo delavec izobraževal, ne bo pohajal po gostlinah in drugod, koder za pravijo tolike vsote, ki se niti primerjati ne dajo z naročnino. Res je, da se dandanes od delavca mnogo zahteva. Ampak če vse to lahko stori delavci drugod, lahko stori tudi pri nas. Brez dnevnika ne moremo biti noben faktor v javnosti. Čim več vpliva ima list, tem vplivnejša je tudi stranka in tem uspešnejše se bore delavci za svoje interese! (Odobravanje.) Število naročnikov iz Ljubljane in okolice moramo z delom podvojiti in sicer ga lahko podvojimo delavci, ki smo že organizirani. Kdor hoče biti socialen demokrat, mora biti naročnik! Kdor je organiziran, mora biti naročnik! Tako delajo drugod, tako mora biti tudi pri nas. (Zivahno pritrdjevanje.)

Klemenčič: Marsikateri delavec vrže mesečno 1. K 80 vin. za alkohol. Bolje bi bilo, da sleherni delavec opusti alkohol, pa se naroči na »Zarjo!« (Odobravanje.) Če bo list močan, bo stranka močna; če bo stranka močna, bodo delavski boji uspešnejši in delavstvu se bodo lepo obrestovale žrtve, ki jih bo žrtvovalo za svoj list. Če pešajo delavske institucije, se to močno maščuje nad delavstvom samim, kar se prav sedaj kaže v jarki luči pri najnovejših vladnih atentatih na železničarske interese. Torej vsakdo na delo, da pridobimo novih naročnikov »Zarji!« (Ploskanje.)

Svešlin navdušuje za složno in neumorno delo za list in opozarja na uspehe, ki jih je s krepkim delom dosegla šišenska »Vzajemnost«. (Zivahno odobravanje.)

Dražil povdarja, da vse delavske institucije lepše uspevajo, če je politični delavski dnevnik močan. Zato predvsem na delo za »Zarjo!« (Odobravanje.)

Colnar opozarja na poglobitev socialistične zavesti, kar se bo prav tako dalo doseči z listom.

Muhar: Vsi člani strokovnih organizacij se morajo zavedati svoje dolžnosti, da se naroče na »Zarjo!« Po gostlinah in javnih lokalih moramo brezpogojno zahtevati »Zarjo.« (Ploskanje.)

A. Kristan: Slišali smo mnogo uvaževanja vrednih besed. Zdaj pa je treba jasno formulirati predlog, na podlagi katerega se naj organizira nadaljnje delo za »Zarjo«. In ta predlog je: Za pridobivanje novih naročnikov »Zarji« in za povzdigo naših gospodarskih organizacij naj se ustanove krajevni odbori, ki bodo razvili agitacijo od moža do moža, od družine do družine, od hiše do hiše. Marx je bil izrekel gospodarsko resnico, da je osvoboditev delavskega razreda delo delavskega razreda samega. Zato pa na neumorno delo preko mlenkosti! V teku enega dneva seveda ne bomo vsega dosegli, pač pa uspehi ne morejo izostati, če bomo vztrajno nadaljevali svoje delo od dne do dne, od tedna do tedna!

O predlogu se je razvila živahna debata. Sodrug Bartl je slednjič predlagal, naj se nominirajo posamezni okraji in naj se oglašijo posamezniki, ki so navzočni iz tistih okrajev, da se konstituirajo odbori, ki naj se sestanejo v najkrajšem času. Administracija pojde odborom na roko s potrebnimi podatki, da bodo poznali teren, kjer začno z delom.

Lehpaier je predlagal, da se izroči vsa ta zadeva centralnem odboru »Vzajemnosti«.

Predlog sodruga A. Kristana se je sprejel; v smislu Bartlovega predloga se je takoj sklenilo vse potrebno za konstituiranje posamičnih odborov v najkrajšem času. Vse delo prevzamejo v zmislu Lehpaierjevega predloga posamične podružnice »Vzajemnosti«, kjer pa morda še ne obstajajo, pa centralni odbor »Vzajemnosti«. Ko bodo vse priprave gotove, se prirede »Rdeči tedni za »Zarjo!«.

Opoldne se je konferenca zaključila s pozivom, naj se vsakdo prikladi, kdor hoče delati.

Na konferenci se je kazalo veliko razpoloženje, ki nas navdaja z upravičenim upanjem, da pojdejo ljubljanski in okoliški sodruzi takoj in neumorno na delo za svoje glasilo.

Vlada proti posredovalni trgovini.

Zadnji terek je bila pri ministru Heinoldu deputacija mesarjev, ki je v nekem memorandumu naglašala, da sta nezadostna produkcija domače živine in pa pomanjkljiva organizacija živinskega trga vzrok današnje draginje mesa. Deputacija je ministra prosila, da bi se trgovinska in carinska politika države izpremenila.

Pri tej priliki je minister Heinold zastopnikom mesarjev prav pošteno levite bral! Povedal jim je v obraz, da so ravno mesarji tisti, ki z brezobzirnim navijanjem cen obstoječo draginjo še postrujejo. Ker je memorandum za glavni vzrok draginje mesa označeval pomanjkljivost domače živinoreje in pa to, da se naša tržišča z živino in mesom premalo zalagajo, je minister opozarjal na to, da draginja mesa ni omejena samo na Avstrijo, temveč jo je opaziti tudi v drugih državah, razpravljal o razmerju med cenami živine in cenami mesa ter na podlagi statističnih podatkov dokazal, da so cene mesa sicer zmerom poskočile, kadar je poskočila cena živine, da pa niso nikoli šle nazaj, kadar so padle cene živine, nasprotno so cene mesa vkljub temu mnogokrat narasle. V drugi polovici lanskega leta so cene živine konstantno padale, navzlic temu pa dr-

A. K. GREEN:

Sosedov dom.

(Dalje.)

— Vaša trditev je zelo obtežljiva, gospod doktor! Če ženske ni usmrtila omara, ki se je prevrnila nanjo, kako pa je umrla? Ali morda trdite, da je umrla naravne smrti in da je omara le slučajno padla nanjo.

— Ne, njena smrt je bila nasilna. Usmrčena je bila, a ne od omare.

— Usmrčena? In ne od omare? Ali ste našli še kako smrtno rano na njenem truplu?

— Da! Takoj sem sumil, da je končala življenje na drug način, kot je bilo misliti in zato sem preiskal truplo izredno natančno. Na tilniku pod lasmi sem našel neznamenit madež. Preiščem ga natančneje in najdem v njem odlomljeno konico dolgega, tankega jeklenega orodja. Mirna roka je porinila to konico v najnežnejši, najobčutljivejši del človeškega telesa. V trenutku je nastopila smrt.

Splošna razburjenost se je polastila navzočih; toda najbolj razburjena sem bila jaz. Torej ni bila zadeta v srce ampak v tilnik! Ko se je šum zopet polegel, je nadaljeval kornet zasliševanje z mirnim glasom.

— Ali je najdena konica, del kirurškega orodja?

— Ne, to jeklo ni dovolj trdo za tako svrhu. Bilo je čisto navadno jeklo, ki se prav rado odlomi. Našel sem tudi samo konico.

— Ali jo imate tukaj?

— Tu je! Izročil jo je porotnikom.

Ko so si jo podajali iz rok v roke, je vprašal kornet: — Ali nam morete povedati, koliko časa je poteklo med trenutkom, ko je umrla, in trenutkom, ko se je prevrnila omara in povzročila rane na njenem telesu?

— Točno nikakor ne; toda minilo je precej časa.

— Precej? Morilec pa se je mudil le deset

minut v hiši? — Vsi so gledali začudeno in kornet, ki je uganil misli množice, je vprašal: — Več kot deset minut?

Zdravnik je takoj odločno odgovoril: — Da več kot deset minut!

Ta odgovor je bil udarec zame. Toda spomnila sem se nato, kar mi je razkrila ura. Moj obraz je ostal popolnoma miren.

— Vaša izjava je bila čisto nepričakovana, — je slednjič pripomnil kornet. Kakšni razlogi so Vas privedli do tega mnenja?

— Prav preprosti in zdravnikom vsakdanji razlogi. Ko bi bile rane povzročene samo nekaj minut po smrti, bi morale biti več krvi; ran je bilo dosti in težke so bile; kri bi morala teči curkoma. Prvi sum mi je tedaj zbudila neznamenit množina krvi. To se je zgodilo, preden sem ugledal ono smrtonosno rano.

— Seaj razumem, zakaj ste zahtevali še drugega zdravnika pred odstranitvijo mrliča.

— Naravno. Želel sem, da bi moja obtežljiva izjava potrdil še kdo drug.

— Kako ste imenovali drugi zdravnik?

— Doktor Campbell; stanuje v Lexington Avenue šte. 100.

— Je ta gospod navzoč?

— Da!

— Dobro, zaslišim ga pozneje. Vi torej trdite, da so Vaši sklepi logična posledica neovrgljivih, splošno veljavnih dejstev.

— Gotovo!

Sledil je daljši odmor. Končno je vprašal kornet:

— Vsled Vaše izjave postaja zadeva bolj zamotana; toda ne izgubimo poguma. Prosim, povejte mi še, — ali ste našli na truplu kak znak, po katerem bi se dala dognati identiteta.

— Na levem gležnju sem našel malo brazgotino.

— Opišite jo.

— Brazgotina je bila taka, kakor se napravi vsled opekline. Dolga je in ozka ter sega od gležnja po nogi navzgor.

— Ali ste koga opozorili nanjo?

— Da! Pokazal sem jo gospodu Grycu, detektivu, in svojemu tovarišu. Pripovedoval sem o njej tudi gospodu Howardu Van Burnamu.

— Kako, da ste ravno njemu pravili o tem?

— Gospod Gryce me je naprosil. Rodbina Van Burnam in gospod Howard sam so se bali, da je umorjenka soproga Howardova, ki je tisti dan pred umorom zapustila možovo stanovanje.

— In je gospod Van Burnam priznal, da ima njegova žena prav tako brazgotino na nogi?

— Rekel je, da ima slično brazgotino. A v truplu ni izpoznal svoje žene.

— Ali je brazgotino pogledal?

— Ne, ni je maral videti!

— Ali ste ga pozvali, naj jo pogleda?

— Da, toda prav nobenega zanimanja ni kazal.

Zopet je utihnil kornet za nekaj minut, potem je nadaljeval. — Vedel je, da tišina zelo povzdiguje važnost dejstev. Toda tišine ni bilo. Od vseh strani se je čulo zadušeno mrmranje.

— Gospod doktor, — je rekel kornet, ko se je šum nekoliko polegel, — ali ste pogledali, kakšne lase ima mrtva ženska?

— Da, svetlorjave!

— Ali ste jih kaj odrezali? Nam jih morete pokazati?

— Da, gospod Gryce mi je rekel, naj to storim. Odrezal sem dva kodra. Enega sem dal njemu, drugega pa imam tu.

Zdravnik je izročil lase kornetu. Ta je pritrdil pred našimi očmi listek nanje. Da se izogne vsaki zmoti, je razlagal svoje metodično postopanje. Potem je položil koder na mizo in se zopet obrnil do zdravnika:

— Gospod doktor, za Vaše velevažno pričevanje smo Vam zelo hvaležni. Ker imate go-

tovo mnogo opravka, Vas ne bom dalje nadlegoval. Doktor Campbell!

Nova priča je potrdila izpoved prejšnje. Vse je bilo prepričano, da je bila omara prevrnjena na žensko nekaj ur po njeni smrti.

Zame pa je bilo najvažnejše izvedeti, kdaj da je padla omara in če se bo pri tem kdo spomnil ure.

Deseto poglavje.

Očividno ne; zakaj z naslednjimi besedami je zaklical kornet: »Miss Amelia Butterworth!«

Občinstvo me je gledalo, deloma rado vedno, deloma zaničljivo; in še preden se je poleglo moje začudenje nad tem, so me začeli zasliševati.

Kar sem vedela izpovedati, je čitateljem že znano, zato se hočem omejiti in ponoviti le nekatere zadnjih vprašanj.

Kornet je hotel izvedeti kakšna je bila dvojica, ki je tedaj vstopila v Van Burnamovo hišo. Vprašal me je tudi, če se je mlada ženska kaj obotavljala, ali če sem imela utis, da sledi prostovoljno v hišo.

Odgovorila sem: — Ni se obotavljala; prav hitela je po stopnjicah navzgor.

— In mož?

— Je bil manj živahen; toda to ne dokazuje ničesar. Morda je bil starejši!

— Ne potrebujemo nikakih domnevanj, miss Butterworth. Dejstvo hočemo. Ali veste, da je bil starejši?

— Ne, gospod!

— Kako velik je bil?

— Srednje velikosti! Bil je vitek in čedne postave; kretal se je kot gentleman. To lahko trdim.

— Mislite, da bi ga spoznali, če bi ga videli?

(Dalje.)

inja mesa ni nič popustila in so njegove cene deloma še poskočile. Najnovejšo povijanje mesnih cen je tedaj izhajalo iz že a priori previsokega nivoa in je razen tega šestokrat znašalo kar deset vinarjev, dasi so cene živine poskočile samo za par vinarjev. V zadnjem tednu se je znatno več goveje živine prignalo na trg, zlasti pa so vsled uvoza mesa iz Srbije in Rumunske padle cene govedi slabše kvalitete, dasi je nekaj sto komadov govedi ostalo neprodanih. Vkljub temu pa tega v cenah mesa nismo občutili. Torej je zelo dvomljivo, da bi se, ako se ob sodelovanju občin in mesarskih obrti samih za organizacijo in regulacijo trga kaj drugega ne ukrene, razmere že potom močnejšega zalaganja trgov z živino in z mesom izboljšale.

Vkljub temu, pravi minister, pa stori vlada v tem oziru kar ji je mogoče.

Akoravno akcija poljedelskega ministrstva, ki meri na to, da se dvigne produkcija na boljše organizacijo trga in na zboljšanje aprovizacije, vsled pomanjkanja krme lanskega leta, vsled kuge na gobcih in parkljih kakor tudi vsled takratnega pomanjkanja denarja in končno tudi z ozirom na to, ker se je letošnje leto več živine za rejo pridržalo — ker se je letos namreč veliko več krme pridelalo — akoravno torej ta akcija še ni rodila zaželenih sadov, pa se vendar uspehi že kažejo. Sicer je bilo v prvih osmih mesecih tega leta v primeri z istim časom lanskega leta prignane na dunjaski trg za 11.000 komadov pitane živine manj, zato pa je bilo več goveje živine slabše kvalitete in dovoz prejšev je napredoval celo za 120.000, telet pa za 200.000 komadov. Razen tega se je v istih mesecih prodalo veliko več govejega, telečjega in svinjskega mesa nego v istem času lanskega leta. Naposled pa je v zadnjih šestih mesecih tega leta uvoz znašal več nego 17.500 komadov goved, več nego 3000 telet in pa 52.000 prešev.

Glede na zahtevani uvoz žive živine iz balkanskih držav je baron Heindol opozarjal na to, da je po sedanjem, do leta 1917, veljavnem trgovinsko-političnem režimu uvoz žive živine iz balkanskih držav izključen in da se je tudi poslanska zbornica pri sprejetju po, oblastilnega zakona leta 1900, izrekla proti dovolitvi takih uvozov.

Sicer pa prihaja, je dejal minister, mnogo mesa iz Srbije. In upati je, da se bo tudi neizčrpani kontingent rumunske živine dal izenačiti z večjim uvozom iz Srbije. In tudi iz Bol, garije je po dogotavljenju trgovinske pogodbe pričakovati primerne dovoze mesa.

Minister je na to obširneje reflektiral na posamezne očitke in želje memorandumov in zlasti naglašal, da vladi ne prihaja niti na misel, da bi favorizirala agrarce. Seveda se bo našlo prav malo najvnežev, ki bodo to vladino zadržilo resno vzeli. Kar se tiče užitinskega davka, ki ima za državne in za občinske proračune gotov pomen, se vlada, tako je nadaljeval minister Heindol, resno prizadeva, da bi po možnosti reformirala užitinski davek na meso. Končno je minister povdarjal, da vlada težkoč, s katerimi se bore nekateri pripadniki mesarske obrti, gotovo ne omaložuje, da bo preštudirala in uvaževala vse želje memorandumov in od svoje strani z vsemi dopustnimi sredstvi delovala na zboljšanje razmer. Vlada pa nič manj ne računa na izdatno podporo občinskih uprav in mesarskih obrti samih, ker zahteva razvoj velikih mest kakor tudi prometnih in aprovizacijskih razmer tudi modernizacijo naprav v mesarski obrti. Kakor razmere danes stoje, je združitev malih obratov v velike obrate neobhodno potrebna. Ako bodo vsi poklicani činitelji v tem pogledu delali in postopali vzajemno, potem se imamo nadejati ugodnega uspeha.

Ministrski dokaz, da izrabljajo mesarji in prekajevalci mesa današnje razmere v živinoreji v to, da z brezobzirnim in neprestanim povijavanjem cen spravljajo v svoje žepce čim največje dobičke, je jako dragocen. Ministrske besede so vendar enkrat z vladnega mesta ovrgele glupo besedičenje o legitimni posredovalni trgovini in o njenem legitimnem dobičku. V teh besedah pa je zapodan tudi najhujši očitke proti občinskim upravam, ki so se skrivale za vse mogoče prazne izgovore, samo da jim ni bilo treba aprovizacije mesa vzeti v svoje roke.

Mestni in občinski zastopi na Nemškem so storili vse mogoče v olajšanje ljudske bede; naše občine niso do danes storile še nič.

Avstrijske občine predvsem do danes še niso sestavile nikakršnih statistik cen. Narodni gospodar in pa časnikar sta v tem oziru pri nas navezana na skrajno nezanesljivo izvestja tržne policije. Tabele cen, ki se pri nas izobešajo, so skrajno pomanjkljive. Navedene cene ne obsegajo vseh vrst blaga in služijo šestokrat za vabo; kupcu se stvari po razpisani ceni samo takrat dajejo, kadar kupi tudi še kako drugo blago. Da so taki goljufivi triki mogoči, to kaže slabo organizacijo in pa zanikrnost policije.

Toda take in slične odredbe so samo pomožna sredstva komunalne preskrbe živil. Mnogo važnejša je neposredna preskrba prebivalstva z mesom in prodajalnah, ki jih je občina sama ustanovila. Občine bodo aprovizacijo mesa v lastni režiji samo takrat lahko uspešno izvrševale, če bodo ustanovljale lastne živinorejske zavode ali pa stopale vsaj s poljedelskimi zadrugami v direkten stik, da se s tem izločijo najpožrešnejši koristolovci, živalski trgovci.

Zelo važno je prevzete prodaje morskih rib v občinsko režijo. Občine pritiskajo na ta način na cene rib, zaeno pa dajejo jamstvo, da se prodajajo samo sveže ribe; neštevilni slučajji izpričujejo, da tudi najpazljivša tržna policija ne more preprečiti prodaje gnilih rib v privatni trgoviji.

Toda draginja se ne razteza samo na meso, temveč obsega vsa živila. Nade, ki so se stavljale na letošnje poljske pridelke, je vreme zadnjih tednov deloma uničilo. Zlasti za ljudsko

prehano toli važni krompir vsled neprestanega deževja močno trpi. Da prevzamejo mesta njegovo prodajo v lastno režijo, je zelo potrebno.

To bi bil minimalen program za komunalno preskrbo živil. Mnoga nemška mesta so ga po večini že izpolnila. Nič pa ne bi bilo zmotnejšega, nego da bi se preskrba živil smatrala samo za problem velikih in srednjih mest. Manjše občine imajo izpolniti iste naloge in si svoje delo z medsebojnimi združitvami lahko znatno olajšajo.

Baron Heindol je tedaj po vsej pravici apeliral na občine, da sodelujejo v ublaževanju neznozne draginje. Toda pozabil je povedati, da občina, ta najmanjši državni in družabni organizem ne more odpraviti učinkov državne politike in družabnega razvoja. Pozabil je povedati, da pospešuje sedanja carinska politika pridelovanje žita na stroške živinoreje in da je kriva nazadovanja naše živinoreje. Pozabil je nadalje povedati, da sedanjí uvoz mesa za skupno monarhijo pač ne more priti vsled svoje nezadostnosti mnogo v poštev in na noben način ne more znižati visokih mesnih cen.

Vlada, ki sedaj posredovalno trgovino preklinja, si žal ne ostaja zvesta. Kadar ima namreč v državnem zboru prodreti s pozitivnimi odredbami proti posredovalni trgovini, takrat prav hitro pozablja na svoja načela. Saj skuša celo na vse mogoče načine ovirati razvoj konzumne organizacije delavstva, ki je edina sposobna, da s časom izloči nepotrebno posredovalno trgovino.

Občinske uprave zopet pa tožijo nad vlado, da ne ukrene ničesar proti draginji, ter se upajo na ta način iznebiti dolžnosti, da bi same kaj storile. Vladi in občini si druga drugi očitajo krivdo ter se druga nad drugo izgovarjajo, samo da obema ne bi trebalo nastopiti proti svetemu profitu.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Ubožno izpričevalo liberalni politiki** je v nedeljo v Trnovem izpostavil dr. Tavčar. Dejal je: »Takrat, ko smo sklepali volilno reformo za deželni zbor, smo stali na moralnem stališču, da je vsaka korporacija zato tu, da deluje in naše naziranje je bilo, da je vsaka obstrukcija v deželnem zboru nedopustna in škodljiva. Danes pa, moram priznati, da smo se motili takrat, ko smo imeli tako idealne nazore. Računali smo namreč na poštenost, ker smo sami poštene in smo pričakovali isto od svojih nasprotnikov in od vlade. Takrat mi je tudi ministrski predsednik baron Beck zagotovil, če pride do kompromisa, da bo vladi to v veliko zadovoljnost, da pa bo vlada v vsakem slučaju pravičnina nasproti narodno-napredni stranki. Mi smo se takrat pogajali v tem smislu, da se zastopstvo mest ne sme izpremeniti, razen če v to izrecno privoli zastopniki mest. Vsi smo bili takrat tega mnenja, in tudi sam dr. Šusteršič je bil tega mnenja ter je podarjal, da bo njegova stranka vsikdar v tem oziru pošteno postopala. Toda bili smo zapečani. To se je pokazalo takoj, ko je bila volilna reforma izpeljana, takoj se je pokazalo nehotno postopanje tako od strani večine, kakor od strani vlade.« Simpatična na tej izjavi je odkritosrčnost, s katero voditelj liberalne stranke izpoveduje nesposobnost liberalnega vodstva. Kedar smo mi konstatirali, da jih klerikalci po pravici bijejo s škorpionci za njih vnebovpijočo omejenost in nezmožnost, nam je »Slov. Narod« odgovarjal vselej z loparjem.

— **Sumljiv molk.** Dočim je Trillerjeva afera iz deželnega odbora predmet najživahnejšega komentiranja, dr. Triller v zvezi ponovnim pozivom ni še prilezel na dan z zadovoljivo in jasno izjavo. Ta molk napravlja na vse protiklerikalne življe najmučnejši vtisk, ker le potrjuje sum, da je bilo **oficijalno** zastopstvo kranjske dežele na klerikalni dunajski paradi **sklenjeno s soglasjem dr. Trillerja**. Po Ljubljani govore, da je glavar dr. Šusteršič pred glasovanjem izrecno vprašal, če kdo od odbornikov ugovarja, a dr. Triller je spravi svoj hripavi antiklerikalizem v žep in hrabro molčal. — Kranjska dežela ostane sicer taka, kakor je, če je dr. Triller po svojih močeh sodeloval za evharistični spektakel ali če ne bil, ampak za politični značaj liberalcev je ta afera dragocena, ker kaže vso breznačnost liberalne stranke in njeno popolno nesposobnost za dosleden odpor proti klerikalizmu. Kaj pomaga, če imajo liberalci v javnih korporacijah še toliko mest in mandatov, ko klerikalci lahko delajo vzlic njim popolnoma po svoji glavi in ko liberalni mandatarji niti toliko korajže nimajo, da bi dali »svojem antiklerikalnemu« prepičanju duška. In še nekaj! »Sl. Narod«, ki je napisal nekaj sicer zelo krotkih besed zoper klerikalno demonstracijo na Dunaju, nima grajalne besedice za čudno ravnanje dr. Trillerja. Protiklerikalizem liberalne garde je v resnici na kantu!

— **»Slov. Narod« in dr. Ravnihar.** Na mnogoštevilna vprašanja železničarjev odgovarjamo, da »Slov. Narod« do danes ni še dal na kritično rešeto dr. Ravnihara zaradi njegovega klavrnega vedenja napravljanja zahtevam železničarjev. »Narodovo« srce je bilo torej za železničarje le en dan.

— **Snočnji shod v areni »Narodnega doma«**, na katerem sta poročala sodr. Kopač iz Trsta v slovenskem in sodr. Handl z Dunaja v nemškem jeziku, je bil prav dobro obiskan in se ga je poleg železničarjev udeležilo tudi mnogo delavstva iz Ljubljane in okolice. Obširnejše poročilo o zanimivih referatih objavimo jutri.

— **Sankcioniran deželni zakon.** Sankcioniran je kranjski deželni zakon o pravnih pripomočkih zoper odločbe in odredbe občinskih in drugih avtonomnih oblasti.

— **Razširjenje postaje v Novem mestu.** C. kr. železniško ministrstvo je od c. kr. ravnateljstva državnih železnic v Trstu predložilo projekt za razširjenje postaje Novomesto vsled stika z železnično progo Novomesto-Metlika-deželna meja pod gotovimi pogoji spoznalo za primerne. Politični obhod in raz-

lastilna-razprava bo v sredo, dne 2. oktobra t. l., ob pol 9. dopoldne in se snide komisija na kolodvoru v Novem mestu. Podrobni načrt bo na vpogled pri c. kr. okr. glavarstvu v Novem mestu, načrti o zemljiškem odkupu pa pri mestnem občinskem uradu v Novem mestu. Udeležencem je dano na prosto voljo vložiti morebitne ugovore zoper projekt, ali zoper zahtevane razlastitve pri c. kr. okr. glavarstvu v Novem mestu ali pa najkasneje pri političnem obhodu, oziroma pri razlastilni razpravi.

— **Občni zbor »Slovenske filharmonije«** bo, kakor smo že poročali, danes ob 8. zvečer v vrtnem salonu restavracije »pri Rimljanu« (Valentin Mrak), Rimska cesta št. 4. Želimo mnogoštevilne udeležbe.

— **S trebulom za kruhom.** V soboto se je odpeljalo v Ameriko 50 Bolgarov, 55 Hrvatov in 20 Slovencev. 30 Hrvatov je prišlo iz Nemčije, 52 Slovencev se je odpeljalo v Solnograd. — V nedeljo je šlo v Ameriko 135 Macedoncev 40 Hrvatov in 5 Slovencev, nazaj je prišlo pa 10 Slovencev in Hrvatov. V Heb je šlo 25, v Buchs 15, na Westfalsko pa 25 Hrvatov.

— **Pogrešan umobolen človek.** Dne 4. t. m. je odšel Simo Radojčič iz Bojancev, velike suhe postave, obrit, v sivi suknji in belem klobuku, v domači platneni srcaji neznanu kam, iz Amerike so ga poslali domov, ker se mu je že tam omračil duh. Simo Radojčič je miren blaznik in spada v občino Adlešiče v Beli Krajin. Njegov oče prosi, ako se najde, naj se odpravi domov ali pa na občino Adlešiči. Krenil je proti Žužemberku.

— **Nezdobi na cesti.** Ko se je v soboto po Bleiweisovi cesti z enovprežnikom peljala posestnica Frančiška Marekova iz Dobrove, se je snelo pri vozu kolo, vsled česar je padla z voza ter se po obrazu poškodovala. — Po isti cesti je peljal v nedeljo hlapec Jakob Pošavc konja v civilno jahalnico. Le-ta se je ustrašil avtomobila, se hlapcu strgal ter pridiral v Beethovenovo ulico, kjer so ga prijeli.

— **Izgnubljeno in najdeno.** Gdč. Marija Heinricherjeva je izgubila zlato žensko uro. Ivana Kunstljeva je izgubila denarnico z manjšo vsoto denarja. Šolski učenec Fran Selan je našel na kolodvoru žensko torbico z dvema robčema, otroško čepico in vozno izkaznico s sliko. Gospod Franjo Predalič je našel zlato žensko žepno uro ter jo oddal na magistratu.

— **Kinematograf »Ideal«.** Spored za torek 17., sredo 18. in četrtek 19. septembra 1912: 1. Manevri na Starem Japonskem. (Velezanimivo.) 2. Tenor. (Krasna humoreska.) 3. Beg. (Amerikanska drama.) 4. Žurnal Pathé. (Kinematografska poročila. Najnovejši dogodilja, šport, moda itd.) 5. Železna roka. (Krasna detektivska drama v dveh delih. Zanimiva, efektov polna, umetniška in epizod bogata drama.) 6. Moric in fotograf. (Komična učinkovitost s Princem. — V soboto »Velika cirkuška privlačnost«. (Najboljši film, ki se je dosedaj predvajal. Nordiskfilm Co.) Pripravlja se »Bosonoga plesalka« (francoska drama) in »Trdovratna ljubezen« (komična učinkovitost z Maks Lindrom.) »Papež v Vatikanu«.

Koroško.

— **Roparski umor.** Blizu Mal. Sv. Pavla, v takozvanem Senčnem grabnu, je napadel neznanec gozdarjevo ženo Nejkartovo. Zalotil jo je pri ognjišču, kjer je pripravljala večerjo za soproga, ki bi se bil moral v kratkem vrniti. Vrgel ji je od zadaj vrv okrog vratu, jo potegnil k tlom in zadavil. Ko je bila žena mrtva, je šel v stanovanje, kjer je s sekuro razbil in odprl vsa predala in pobral vse prihranke, ki sta jih že priletla zakonska prištedila za stara leta. Mož je prišel domov okrog 8. zvečer in je moral ropar malo prej zbežati, kajti truplo žene je bilo še mehko. Celu okolico je ta napad silno razburil, kajti niti najstarejši ljudje v okolici ne pomnijo podobnega zločina. Prebivalci in orožništvo so preiskali vso okolico, da bi ujeli roparja, toda zaman. dosedaj nimajo o njem še nobenega sledu.

Tržaško vodovodno vprašanje.

Pogreb timavskega vodovoda.

V Trstu, 15. septembra 1912.

Izvenparlamentarne konference o tržaškem vodovodnem vprašanju, ki so se začele pretečni terek, so se zaključile v soboto, 14. t. m. s popolnim porazom večine v mestnem svetu, ki je hotela vsiliti tržaškemu mestu najdražji in najnesrečnejši timavski vodovod. Poraz italijanske večine pri tem vprašanju je ena izmed najlepših zmag socialističnih mestnih svetovalec, a obenem tudi osebno zadoščanje inženirja sodruga Franca Pittonija, ki je ves čas vodil boj proti vodovodu iz Timave. Na teh konferencah se je zgodilo pravzaprav to, kar bi se bilo moralo zgoditi že davno, davno prej. In izkazalo se je tudi dovolj jasno, da večina v mestnem svetu in njeni tehniki sami niso bili prepričani o absolutni nujnosti zgradbe novega vodovoda in celo, da so bili mnogi v njenih vrstah prepričani, da je bilo vodovodno vprašanje premalo preštudirano prav glede stvari, katere bi se bilo moralo temeljiteje pogledati.

Inženir Piacentini, vodja tržaškega hidrotehničnega urada, ki je dobil nalogo sestaviti timavski vodovodni načrt, je bil sam prepričan, da ta vodovod ne bi bil najboljši. Toda na rešenih konferencah je izjavil, da je uradnik občine in da je s timavskim vodovodnim načrtom izvršil le naloženo mu nalogo. On ni dobil naloge, da prouči vodovodnega vprašanja, ne raznih vodovodnih načrtov, marveč le, da sestavi timavski vodovodni načrt. In na zadnji seji v soboto je inž. Piacentini sam čestitil Fr. Pittoniju na zmagi v boju zoper timavski vodovod. In bolj, ki ga je vodil sodrug Franc Pittoni je bil res velik in težaven. Ako pomislimo, da je imel proti sebi skoro vse inženirje in da so mnogi tehniki govorili o Timavi, kakor da so podkupljeni. In kako slepo orodje v rokah posameznikov je bila italijanska večina v mest-

nem svetu, nam kaže dejstvo, da se je izrekel dr. Brocchi pred eno imenovanih konferenc namam sodrugu Pittoniju in drugimi, da se tudi njemu zdi vodovodno vprašanje še vse premalo proučeno in da bi sam najrajši eliminiral timavski vodovod iz dnevnega reda. Pri vsem tem je pa tudi gotovo, da timavski vodovodni načrt ne bi bil pokopan, da niso socialistični zastopniki na imenovanih konferencah, močno podprti od strani slovenskih narodnih zastopnikov z raznimi vprašanji na navzoče veščake naravnost izsilili resnico na dan. Na podlagi obiska, ki so ga napravili izvedenci k Bistrici in bližnjim dolinam, ki so bile mnogokrat imenovane kot priprave za zgradbo umetnih jezer, in potem raznih vprašanj, ki so jih predložili izvedencem socialni demokratije in slovenski narodni zastopniki, se je izkazalo, da bi bil bistriški vodovod za Trst najboljši, da ima Bistrica najboljšo vodo in da je mogoča zgradba potrebnih jezer za umetna jezera tako v pa-deški, kakor tudi v klivniški dolini. Profesor Kinzer je dejal, da bi moral prvi v poštev vodovod iz Bistrice, potem vodovod iz Furlanije in šele kot zadnji, v slučaju, da ne bi bilo nič boljšega, prihaja v poštev vodovod iz Timave.

Na sejah se je razmotrivalo tudi vprašanje glede težkoč, ki bi jih imela tržaška občina, preden bi dobila od vlade, o kateri se pravi, da hoče zajeti v Bistrici vodo za svoj kraški vodovod, dovoljenje za napravo bistriškega vodovoda, in glede težkoč, ki bi jih v tem slučaju delal tudi kranjski deželni odbor. Profesor Kinzer je dejal, da bi bilo vredno, da se tržaška občina loti dela, da dobi potrebno dovoljenje in da se dogovori s kranjskim deželnim odborom. Slovenski narodni zastopniki so povedali, da bodo v tej zadevi oni napravili potrebne korake pri kranjskem deželnem odboru. Z ozirom na dejstvo, da je treba za odpravo različnih zaprek bodisi bistriškega, bodisi ostalih projektov, se je razpravljalo na imenovanih konferencah tudi vprašanje o provizoriju. Provizorijni vodovod, ki naj bi zadoščal za nujne potrebe do zgradbe dobrega definitivnega vodovoda, bi bil na vsak način nujno potreben. Kot provizorične rešitve prihajajo v poštev vodovod iz Trebanske jame, ali zgradba umetnega jezera pri Bistrici, ki bi ga bilo mogoče porabiti pozneje eventualno za definitivni vodovod iz Bistrice, ali pa napeljava vode iz Sardečevega studenca, ki bi dal Trstu skupno z Brojenico okroglih 24.300 kubičnih metrov vode na dan. Glede definitivnega vodovoda iz trebanske jame, kateri načrt je izdelal inž. Ghio, so izrazili izvedenci sicer male pomisleke že z ozirom na dejstvo, ker niso imeli o vsem natančnejših podatkov, vendar se jim ne zdi nemogoče. Na sobotni seji je pa mestni svetovalec inž. Braidotti, ki je v mestnem svetu bil poročevalec o timavskem načrtu, izjavil, da se mu zdi čas, ki je določen za zgradbo vodovoda iz Timave, predolg in da je provizoričen vodovod nujno potreben. In ker se je vedno govorilo o visoki temperaturi vode iz trebanske jame, je dejal, da se je merila temperatura le, ko je bila voda v jami plitva, ker je jama ob visoki vodi nedostopna. Morala da ne bi bil napaden niti definitivni vodovod iz trebanske jame. Končno je inž. Braidotti predlagal, naj veščaki študirajo in sestavijo predloge glede provizoričnega vodovoda in naj nadaljujejo študije za definitivni vodovod. Socialni demokratije so že prej nameravali predložiti v bistvu enak predlog, ki bi se bil razlikoval le po obliki. Zato so se pridružili temu predlogu, pač pa so prečitali resolucijo, ki so jo nameravali vložiti in o kateri žele, da pride dobesedna v zapisnik. Omeniti moramo še, da prihajata kot definitivni rešitvi poleg že imenovanih v poštev tudi vodovod iz Tolminskega ali Boče. Braidottijev predlog je bil sprejet soglasno. S tem je bil tudi pokopan timavski načrt.

Toda velikanski greh bi bil, ako bi sedaj socialni demokratije položili roke v žep. Treba bo paziti, zakaj intrige se bodo gotovo še nadaljevale. Na vseh, ki jim je mar, da pride Trst do dobre, zdrave in obilne vode, je sedaj le-žeče, da delajo v ta namen povsod, kjer bo njihovo delo potrebno. Italijanska kamora je za veliko blamažo bogatejša.

Trst.

— **Slavnostna otvoritev novega »Delavskega Doma«** v Trstu. V večerajšnji številki smo podali poročilo o dopoldanskem delu nedeljskega slavlja. Popoldanski del je sestojal iz velike veselice, ki se je vršila v vseh prostorih »Delavskega doma«. Ljudstva je bilo, da se je človek komaj gibal v gneči. Ni ga bilo kotička, kjer bi bil človek lahko vžil nekoliko počitka. Neštevilne sodruge so razpečale 10.000 srečk. Vse, kar jih je bilo, in še toliko bi jih bile razpečale ako bi jih bile imele. Na terasi so se hladili oni, ki so bili tako srečni, da so pršli tam do kakšnega prostorčka. Na dvorišču je sviral močna godba naše socialistične mladine. V veliki dvorani so se pa vrstili naši pevski zbori, od katerih je odnesel palmo kriški mešani zbor, ki je to pot zopet pokazal lep napredek. Dobro je nastopil tudi pevski zbor »Ljudskega odra«. V mali dvorani so se pa vrstili mladi parčki. In ta masa ljudstva, ta gneča je ostala do ene po polnoči. Bilo je šele po eni uri, ko se je začel »Delavski dom« polagoma prazniti in se je izpraznil šele ob 3. po polnoči. Kriški pevski zbor se je pa podal v gostilno »International«, kjer so zopet v svojo zabavo zaneli »Nazaj v planinski raj« in »Slava delu«. Tako je znalo tržaško delavstvo proslaviti otvoritev novega »Delavskega doma«. Dan 15. septembra pa ostane dolgo, dolgo let v spominu vsem, ki so se ga udeležili, in vsem, ki so v njem videli izvršeno staro željo tržaških sodrugov po svoji lastni hiši.

— **Rodbinska tragedija.** Brata Anton in Ivan Monico, trgovca s prekajenim mesom v Trstu sta imela v soboto pogreb svojega očeta, ki je umrl v Selvi. Ko sta se vračala od po-

greba v Trst je padel pri izstopu v drug vlak na postaji v Mestre starejši brat pod vlak. Strojnik je vlak takoj ustavil in ponesrečenca so potegnili iz pod stroja smrtno poškodovane. Brat, ki je videl brata, ko je padel pod vlak in ko je zagledal, da so vsega krvavega potegnili izpod stroja, je hipno zblaznel in tako norel, da so ga morali obleči v prisilni jopič. Oba brata so odpeljal v bolnišnico.

Umetnost in književnost.

— Ljudske predstave v ljubljanskem Slovenskem gledališču. Stojčca na stališču, da budi gledališče pristopno prav vsem slojem, je intendant Slovenskega gledališča sklenila, v letošnji sezoni prirediti ljudske predstave ob tako izdatno znižanih cenah, da bo tudi revnejšim delavskim in ljudskim slojem omogočeno redno posejanje gledaliških prireditiv. Tako n. pr. sedež v parterju, ki sicer stane K 3.40, bo pri večernih ljud. predstavah veljal samo K 2.—, pri popoldanskih samo K 1.60; balkonski sedež, ki sicer stane K 2.—, samo K 1.— oziroma 80 vin.; galerijski sedež, ki sicer stane K 1, samo 60 vin.; dijaško stojišče samo 40 vin., galerijsko stojišče samo 20 vin. Cene so nastavljene tako nizko, da bo izkupiček ravno še pokrival stroške; nižje jih pri naših razmerah ni mogoče nastaviti. Uprižarjale se bodo opere, operete, spevoigre in drame prav tako vestno kakor pri dražjih večernih prireditvah, izbrali pa se bodo komadi, ki sicer odgovarjajo ljudskemu okusu, pa imajo vendarle gledališko-umetniške vrednote. Intendant ljudstvu noče podajati plitkih stvari, ampak hoče pokazati, da je v svetovni gledališki literaturi zadosti umetniško dobrih iger, ki so po vsej priliki zmogeli omiliti se tudi najširšim slojem. Večerne ljudske predstave bodo vsako drugo sredo zvečer od osme ure nadalje in ob tistih nedeljah in praznikih popoldan, ko ne bo otroških predstav. Intendant ima resno voljo gledališče demokratizirati, na voditeljih naših ljudskih in delavskih organizacij pa je, da ji omogočijo izvršitev tega njenega programa. Saj se razume po sebi, da bi morala intendant prirediti ljudskih iger postaviti, čim bi se izkazalo, da povzročajo Slovenskemu gledališču izgubo.

— Otroške predstave v ljubljanskem Slovenskem gledališču. Kakor doslej bode Slovensko gledališče tudi v bodoče ob nedeljah in praznikih popoldan prirejalo otroške predstave, za katere ima intendant v programu prav efektne in primerne nove, pri nas še ne uprižorne komade.

— Dijaške predstave v ljubljanskem Slovenskem gledališču. Zavedajoča se kulturne misije, ki jo ima gledališče izpolnjevati v oziru na splošno naobrazbo in olikanje estetičnega okusa, je intendant Slovenskega gledališča sklenila, v bodoči sezoni redno prirediti specialne dijaške predstave, pri katerih se bodo uprižarjali klasični dramski in glasbeni komadi. Kakor pri ljudskih predstavah bodo tudi pri dijaških prireditvah cene znižane na skrajni minimum. Predstave bodo popoldanske in sicer se bodo vršile vsakih štirinast dni na isti popoldan, ki ga bo c. kr. dež. svet določil kot vseh šolskih dolžnosti prost popoldan. Intendant si dovoljuje slavna šolska vodstva opozoriti na to svojo namero ter vdano prositi njihove podpore pri izvrševanju tega njenega izobraževalnega programa.

— Glasbena Matica. Z letošnjim šolskim letom bo »Glasbena Matica« pridobila svojemu zavodu odlično učno moč v osebi domačina g. Antona Trosta, čigar ime je kot pianista ljubljancem že znano iz koncertov Glas. Matice. G. Anton Trost je bil za svojih gimnazijskih študij v Ljubljani po talentu, pridnosti in napredku odlični gojenec Glas. Matice. Že v takratnih letih je vzbujal pozornost nase. Po dovršeni gimnazijski maturi se je podal na c. kr. akademijo za glasbo in uprižarjajočo umetnost (poprej konservatorij) na Dunaj. Ta prvi avstrijski glasbeni zavod je obiskoval 3 leta in je letos najodličneje dovršil svoje študije in sicer v svojem glavnem predmetu kot pianist in v vseh pianistu obveznih predmetih: harmoniji, kontrapunktu, komorni glasbi, klavirskem spremljevanju, glasbeni zgodovini in nauku o instrumentih preстал zrelostni izpit brez izjeme z odliko. Na podlagi tega izpita mu je c. kr. kraljeva akademija priznala izpričevalo pridobljene umetniške zrelosti. Ob dovršitvi študij je bil odlikovan z akademjsko diplomno in pianistično častno premijo Lisztovo. Z g. Trostom pridobi Gl. Matica in slovenska glasba vrlo učiteljsko moč za glasovir kot glavni predmet in izbornega domačega koncertnega pianista, ki bo mogel v svoji stroki dvigniti slovensko glasbo do višje stopnje. Dne 15. septembra t. l. vstopi g. A. Trost v učiteljski zbor Glas. Matice v Ljubljani. Poleg omenjenega gospoda vstopijo letos v učiteljski zbor Glas. Matice še tri druge slovenske učne moči in sicer gđc. Ivanka Hrašova in gg. Ferdo Herzog in dr. Pavel Kozina. Odč. Hrašova izpraša ljudskošolske učiteljice, ki je izbrala petje za svoj službeni poklic. V prejšnjih letih gojenec Glas. Matice je v zadnjih letih obiskoval glasbeni zavod Rudolfa Kaiserjeva na Dunaju in ondi dokončala svoje za pevski pouk odločene študije z odličnim uspehom. Letošnjo spomlad pa je napravila pred državno izpraševalno komisijo pri prof. Rössu na Dunaju prav tako z odličnim uspehom državni izpit za pouk v petju kot glavnem predmetu in tozadevnih stranskih predmetih. V šoli Glas. Matice bo v letošnjem šolskem letu prevzela pouk dekliškega petja. — G. Ferdo Herzog je pred leti dovršil učiteljske v Mariboru z maturo. Že tam se je izobraževal v glasbi kot svojem najljubšem predmetu. Namesto v učiteljski stan je stopil v konservatorij v Pragi, ter je istega po 3letnih študijah letos dovršil z lepimi uspehi. Njegova glavna stroka v študijah je bila kapelnštvo, dirigiranje, harmonija, kontrapunkt in glasbena zgodovina. Nastavljen je v letošnjem letu v Slovenskem gledališču kot drugi kapelnik in

korepetitor. Veselo dejstvo je, da se oglašajo Slovenci domačini tudi na kapelnikiškem polju. V šoli Glas. Matice bo poučeval glasbeno zgodovino, ki se doslej na zavodu vpleje kot reden pouk. — Slovenskemu koncertnemu občinstvu je kot pevec solist znan g. dr. Pavel Kozina. Tudi ta je bil v svojih gimnazijskih letih gojenec Glas. Matice. Obiskoval je na Matični šoli najprvo klavir in harmonijo. Po dovršeni gimnazijski maturi med visokošolskimi študijami na Dunaju, se je učil solopetja pri prof. Gänsbacherju in en tečaj privatno pri prof. Ledererju. Nadalje se je učil solopetja kot gimn. učitelj v Ljubljani v šoli Glas. Matice pri vodju Hubadu in pri ravnatelju Gerbiču. Šolska uprava mu je končno podelila za 1. semester dopust, da napravi državni izpit iz petja. V tem semestru je obiskoval petje na akademiji pri prof. Ungerju v IV. letu solopetja in ga dovršil z odličnim uspehom; obenem je napravil državni izpit za pouk petja pri prof. Gänsbacherju z jako lepim uspehom. Le-ta mu je po izpitu posvetil zvezek svojih pesmi z laskavim priznanjem. Razveseljivo dejstvo je to, da številno glasbeno naobraženih domačinov glasbenikov pri nas narašča in da pridobi šola Glas. Matice k priznanim sedanjim 11 močem letos še 4 nove. Ponečvali bodo: Breznik, Chlumek, Gerbič, Herzog, Hrašova, Hubad, Kozina, Kučera, Marolt, Nolljeva, Pavčič, Pospisilova, Praprotnikova, Trost in Vedral.

Lurška pravljica. Pod tem naslovom izide v založbi »Zarje« znamenito delce, ki se bo dobilo po 40 vin. komad po vseh knjigarnah na Slovenskem, kakor tudi pri založbi »Zarje« v Ljubljani. Organizacije, ki žele več izvodov, naj se obrnejo naravnost na založbo.

»Mati.« Znameniti roman slavnega ruskega pisatelja M. Gorkija je izdala založba »Zarje«. Dobi se v vseh knjigarnah po 4 K komad. Kdor vzame več izvodov, dobi knjigo po znižani ceni. — Dolžnost vseh organizacij in društev pa je, da imajo po več izvodov te lepe knjige v svoji biblioteki. — Tudi vsak sodrug bi moral imeti v svoji knjižnici ta roman, ki je res v vsakem oziru zanimiv in zelo poučen.

Ali sem „Zarje“ že pridobil novega naročnika?

Ne vzamite nič

brez da bi povprašali, če je : pravo; ali se skrbno prepirali

če : nosi znak : prave : Frankove : kakovosti iz tovarne Henrika Francka sinovi v Zagrebu, „kavin mlinček“, kateri je natisnjen na vsakem zabojčku in vsakem zavitku.

Kakovost jamči dobroto, cenost, jedernatost in slastnost pravega : Frankovega : pridatka za kavo.

Zadnje vesti.

KLERIKALNI ŠPEKTAKEL NA DUNAJU.

Konec.

Dunaj, 17. septembra. Klerikalni spektakel se je končal s procesijo po mestu, ki so se je udeležili evharistični romarji. Radovednost Dunajčanov, da vidijo romarje različnih narodov, je privabila na tisoče gledalcev. Procesije se je udeležil tudi cesar, nadvojvode in nadvojvodinje ter množičevilni drugi dvorni in plemenitaški krogi.

PROTI KLERIKALNEMU ŠPEKTAKLU.

Razpuščen protestni shod.

Kraljevi Gradec, 17. septembra. V nedeljo so sklicali češki naprednjaki protestni shod proti dunajskemu klerikalnemu spektaklu. Vlačni zastopnik je shod razpustil, žandarmi so aretirali več oseb.

Konfiscirana brošura.

Praga, 16. septembra. Državno pravdnitvo je konfisciralo od nemške sekcije svobodomislecev izdano brošuro z naslovom »Naš odgovor na evharistični kongres«. V brošuri so pozivali na izstop iz katoliške cerkve.

Protestni shodi.

Gablitz, 16. septembra. Protiklerikalni krogi so priredili v spodnjem in zgornjem Gablitzu množičevilno obiskane shode proti evharističnemu kongresu. Sprejele so se resolucije proti klerikalni prepotenci.

OGRSKA.

Za Lukacsevo glavo.

Budimpešta, 7. septembra. Ministrski predsednik Lukacs je sporočil opoziciji, da lahko stopi v pogajanja z odsekem vladne stranke, če odklanja pogajanja z njim samim. Opozicija pa je soglasno sklenila, da tako dolgo ne pošlje parlamentarne komisije za pogajanja, dokler ne odstopi Lukacs. Opozicija je tudi prejela od vladne stranke dve pismi, naj imenuje kandidate za delegacijske volitve; opozicija je obe pismi neodprti vrnila.

Brezobziren boj.

Budimpešta, 17. septembra. Na včerajšnji konferenci načelnikov združene opozicije so hudo napadali Kossutha, Holla in grofa Batthyanyja, ker so bili pisali po listih o možnosti

pogajanja z vlado. Ožji odbor je na skrivnem sklenil, da odide 40 do 50 članov opozicije na Dunaj k delegacijskim posvetovanjem, kjer bodo nadaljevali svojo hrupno taktiko.

Današnja seja državnega zbora.

Budimpešta, 17. septembra. Za današnjo sejo niso ukenili nobenih odredb, ki naj zapro dohod k parlamentu. Pač pa sta pripravljena žandarmerija in v prvi vrsti policija.

POPLAVE NA OGRSKEM.

Marmaroš-Sziget, 17. septembra. Z malimi presledki dežuje že 17 dni v vsem komitatu. Krma je zgnila, češplje in jabolka so uničena. Vse reke so izstopile. Mnogo selov je ogroženih, iz Lugosa poročajo, da je nenkrat postalo zelo hladno in da je po bližnjih vrhovih zapadel sneg.

STRANKIN ZBOR SOCIALNE DEMOKRACIJE V NEMČIJI.

Shodi.

Chemnitz, 17. septembra. V nedeljo popoldne so bili štirje ogromno obiskani shodi, na katerih so govorili inozemci za mednarodno solidarnost in proti vojni nevarnosti. Zlasti so prihajali zborovalci sodrugu Seitzu, ki je primerjal deklaracije evharističnega kongresa s Kristusovimi besedami. Seitz je pozival nemške delavce, naj strmo glavo oderuško carinsko politiko, ker se carinski oderuhi povsod sklicujejo na Nemčijo.

Otvoritev.

Chemnitz, 17. septembra. V nedeljo zvečer se je otvoril kongres v svečano okrašeni mestni dvorani pred 7000 udeleženci. Najprej je zapelo 600 pevcev. Potem je govoril Bebel, viharno pozdravljen, otvorilni govor. Predsedoval je v imenu delavstva v Chemnitzu Müller. Haase je opozarjal na draginjo in blazno oboroževanje, pozdravljal je zastopnike Avstrije, Ogrske, Francoske, Belgije, Anglije in Švedske. Na predlog strankinega vodstva so postavili na dnevni red tudi draginjsko vprašanje in varstvo rudarjev. Za predsednika zbora sta bila izvoljena Haase in Noske.

Chemnitz, 17. septembra. Na včerajšnji seji je podal strankin tajnik Evert strankino poročilo.

MESNA DRAGINJA V NEMČIJI.

Stuttgart, 17. septembra. Socialni demokracije so imeli v nedeljo 23 protestnih shodov proti mesni draginji. Po shodih so bile demonstracije.

TURČIJA.

Carigrad, 17. septembra. Včeraj je poteklo izjemno stanje, ki je trajalo 42 dni. Ako je vlada ne obnovi, se s tem tudi odpravljeno.

Carigrad, 17. septembra. Zaradi neprestane agitacije mladoturkov med vojaštvom, pripravlja vojni minister zakonski načrt, da odvzame častnikom volilno pravico.

Carigrad, 17. septembra. Bivšega mladoturškega poslanca hodžo Ubejdulo so včeraj zaprli zaradi hujšakajih propovedi v Aji Sofiji.

TULLIO MURRI POMILOŠČEN.

Berlin, 17. septembra. Iz Rima brzobjavljajo, da je justični minister sklenil, da predloži kralju prošnjo za pomiloščenje advokata Tullija Murrija, ki je bil obsojen na 30 let ječe, ker je umoril moža svoje sestre.

ALBANIJA.

Solin, 17. septembra. Skopeljski vali Halib-paša, katerega so pred kratkim poklicali v Carigrad, se sedaj vrača v Skopje. V Carigradu je dobil naročila za reforme, s katerimi bo prišel na severnem Kosovu, obenem bo tudi uredil odškodninske zahteve prebivalstva. Halib-paša ima popolnoma prosto roko pri ureditvi položaja, samo da doseže popolnen mir.

Cetinje, 17. septembra. V soboto je bilo razglašeno v Skutari izjemno stanje.

Cetinje, 17. septembra. V nedeljo je bil ves dan boj med turškimi četami in Malisori. Turki so streljali tudi s topovi. V sled ogroženega položaja v pokrajini Gruda so poslali Turki 1000 mož iz Skutari na pomoč. Pri prehodu pokrajine Kastratov so jih ti napadli in jim tudi zabranili, da bi se na njihovem ozemlju izkrcali. Pri Grabovnici so se potem pomožne čete izkrcale, prišlo je takoj do spopada; Turki so se morali umakniti, Malisori so uplenili 400 pušk.

ITALIJANSKO - TURŠKA VOJNA.

Rim, 17. septembra. General Briccola, poveljnik Cirenejke, brzobjavlja iz Derna: Derna, 14. septembra, ob 10. zvečer. Danes jutraj je zasedel general Raisoli močno pozicijo, od katere se lahko prevlada ozemlje Kasar el Leben in s tem tudi cesto v Sidi Azis. Na najboljši točki so takoj pričeli graditi utrdbe. Italijani imajo 3 mrtve in 10 ranjenih.

MIROVNA POGAJANJA.

Na pragu miru.

Pariz, 17. septembra. V diplomatskih krogih so trdno uverjeni, da so pogajanja že dospela tako daleč, da se v kratkem ustavi sovražnost med Italijo in Turčijo. Sultan se baje ne bo izrecno odrekel svoji posvetni suvereniteti. Italija se bo zadovoljila s tem, da Turčija zapove svojim četam, naj se umaknejo iz Afrike. Duševno gospodstvo sultana nad mohamedani se ohrani. Italija osvojenih pokrajin ne bo upravno pridružila kraljevini, ampak jim bo pustila njih lokalno tradicionalno pravo. Italija prevzame del turškega državnega dolga, ki odgovarja osvojenim pokrajinam, razen tega bo oškodovala porto za duhovniška posestva. Osvojenih egejskih otokov Italija Turčiji ne bo vrnila.

VOJNA NEVARNOST NA BALKANU.

Dunaj, 17. septembra. V dobro poučenih krogih presojajo danes položaj bolj optimistično in domnevajo, da je v Sofiji učinkovalo energično svarilo pred vojsko od ruske strani.

Sofija, 17. septembra. Listi zahtevajo razoboroženje turškega prebivalstva. Vojno upravo že delj časa skrbi, kako bi se turško prebival-

stvo Bolgarije zadržalo ob eventualnem spopadu. Zato že 15 let niso jemali turških rekrutov, temveč so ti plačevali v ta namen nekaj davka.

POTRES V TURČIJI.

Carigrad, 17. septembra. Zasebna poročila potrjujejo, da je bil potres zopet v vseh onih krajih, v katerih je šele prav pred kratkim napravil toliko škode. Doslej je znano, da so tri osebe mrtve, dvanaest oseb pa težko ranjenih. Pri Kanošu so privrele naenkrat na površje velike množine vode, a hitro zopet izginile. Pri Avdinionu je morje pokrito z debelo plastjo blata. V bližini Miriomite so se zemeljska tla usedila za pol metra.

Carigrad, 17. septembra. Kapitani ladij, ki so prihlele semkaj, potrjujejo, da so Gallipoli, Canos, Chora in Smyrffito kakor tudi drugi kraji ob tracijski obali popolnoma razrušeni. Število mrtvih je neznano. Prebivalstvo strada, ker so vse pekarnice razrušene.

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Novice.

* Ženo zažgal. V Villanueva de la Serena je prišel mož, po imenu Rodrigex domu, a kosilo zanj še ni bilo pripravljeno. Najprej je ženo zmerjal, potem je pa naenkrat postal miren in je zaukazal, da je šla po špirta. Ko se je žena s špiritom vrnila, jo je Rodrigex z njim polil ter je nato zažgal. Liki drveča baklja je žena s drvela skozi hišo, mož pa ji je sledil za petami ter jo neprestano tepel s palico. Naposled se ji je posrečilo, da je pobegnila v neko sobo. Toda mož je zaklenil za njo vrata ter jo skozi ključavnico opazoval, kako se je nesrečna žena zaman trudila, da bi udušila plamene na svojem telesu dokler ni v nepopisnih bolečinah izdihnila. Rodrigexa so zaprli.

* Roparski umor v Ivojskem osebnem vlaku. Na progi med Krakovom in Lvovom so včeraj v osebnem vlaku tik pred Lvovom v nekem oddelku drugega razreda našli ustreljeno damo. Pri umorjenki niso našli nikakršnih dragocenosti. Ko se je vlak po odkritju umora ustavil, je skočil iz voza neki možki in izginil v bližjem gozdu. Brez dvoma je bil to morilec. Dasi so ubeglega zločinca takoj začeli zasledovati, ga še niso mogli najti. Identitete umorjene dame še niso dognali.

* Krščanski kazipot. »Reichsposta« je sedaj ob priliki evharističnega kongresa prinesla seznam »krščanskih« trgovcev. Pod rubriko »modno blago in suknjo« je prinesla med drugimi tudi tvrdko Wilhelm Klaber in brat, I. Neutorgasse N. 2. Ta trgovec, ki ga »Reichsposta« priporoča kongresnikom kot »krščanskega« moža, pa je svojo trgovino zaprl in napelil na vrata plakati, ki naznanja strmečemu svetu, da je ta krščanska trgovina »zaradi visokih židovskih praznikov do ponedeljka zaprta! ...«

* Prestolonasledstvo v Avstriji. Časopisu »Vilag« piše bivši minister Kristoffy, da je prestolonaslednik Fran Ferdinand pisal papežu pismo, v katerem ga prosi, da naj ga odvede od prirese, s katero se je odpovedal za časa svoje renunciacije prestolu za svoje otroke. Papež je poveril svojega alegata na evharističnem kongresu kardinala Van Rossuma z nalogo, da konferira s prestolonaslednikom ter da ga pregovori, da opusti to svojo namero. V ogrskih političnih krogih zbujata ta prestolonaslednikov korak velikansko zanimanje, ker smatrajo prestolonaslednikovo renunciacijo za državni akt, ki se inkorporira ustavi, ter je ta akt popolnoma neodvisen od volje ali dobrohotnosti papeža.

* Ženska volilna pravica na Finskem. Vera Hjeltova, finska poslanka in obrtna nadzornica, poroča v zadnji številki revije »Dokumente des Fortschritts« o uspehih ženske volilne pravice na Finskem. Vera Hjeltova piše: Od leta 1907, odkar velja na Finskem ženska volilna pravica, je bilo pet volitev. Pri prvi volitvi, ki je bila 1907, je bilo izvoljenih 181 poslanev in 19 poslank. Žal, da manjkajo od te volitve številke volilcev in volilk. Prihodnje leto so bile zopet volitve. Od vseh volilnih upravilčencev se je udeležilo teh volitev 70 in pol procentov moških in šestdeset in pol procentov ženskih. Izvoljenih je bilo 175 poslancev in 25 poslank. Leta 1909 se je udeležilo volitev skoraj 65 procentov moških volilcev in nekaj nad 55 procentov ženskih volilk; izvoljenih je bilo 179 poslancev in 21 poslank. Leta 1910 je bila skoraj ista udeležba pri volitvah, kakor leto poprej. Izvoljenih je bilo 183 poslancev in 17 poslank. Zadnjih volitev 1911 se je udeležilo 65 procentov volilcev in skoraj 55 procentov volilk; izvoljenih je bilo 186 poslancev in 14 poslank. Ženske volilke se torej skoraj ravno tako močno udeležujejo volitev, kakor moški, le število poslank je od leta 1908 dalje nazadovalo. To pa zaradi tega, ker so postale politične razmere v zadnjih letih na Finskem zelo zamotane in so postavljale stranke le najizkušenejše politike za kandidate. Poslanci in poslanke so delovali vedno v najlepšem soglasju. Ženske so vedno bolj in bolj cenile pravno čuvstvo moških in so našle v njih zveste tovariše pri resnem delu. Rade volje so dajali pojasnila o zamotani mašineriji državnega življenja. Odkritosrčnost, spodbuja in obzirnost moških nasproti nam potrjuje moje naziranje o harmoničnem sodelovanju moških in ženskih v politiki. Največ poslank, namreč devet od sedemnajstih, pripada socialno demokratični stranki, ki je sploh v deželnem zboru najmočnejša. Od 200 poslancev imajo socialisti 86 poslancev. Ženske niso prav nič zaostajale v parlamentarnem delu za moškimi. Pokazale so resno voljo in odlične zmožnosti za socialno delo.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

Brez konkurence!
Krasne novosti jesenskih oblek in površnikov domačega izdelka. Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.
Solidna postrežba.
Najnižje cene.

* Demonstracijska stavka za anarhiste. Iz Ženeve poročajo: Delavska zveza v Lousannu je na shodu sklenila, da razglasi generalno stavko, ker so 2. avgusta zaradi neke anarhistične konference prijeli anarhista Louisa. Bertonija ter ga ga vtaknili v curiško ječo. Stavkujoči so korakali skozi mesto ter so skušali tudi ostale delavce, ki so se delali, pridobiti za stavko. Prišlo je do spopadov. Nekaj stavkujočih je bilo ranjenih in mnogo aretiranih. Zvečer je bilo ponovno zborovanje, na katerem so sklenili, da se stavka nadaljuje. Podjetniki pa groze z izporom, ako se delavci ne vrnejo na delo. Z gotovostjo se pričakuje, da bodo Bertonija tekotom par dni izpustili.

Delavski uspehi.

(Dalje.)

Podporni sklad.

Podporni sklad je bil lansko leto popolnoma izčrpan.
Po zadnji bilanci se je vložilo v ta sklad K 7.881,22
Po sklepu občnega zbora se je vložilo v ta sklad tudi del dispozi-
cijskega sklada in sicer znesek 1.052,48
Skladu se je pripisalo tudi delež brez dedičev umrlega člana 10.—
Pri fuziji z nami je vložila v ta sklad Koperska Unione Cooperativa 424,92
V letu 1911/12 je torej razpolagal ta sklad z vsoto K 9.368,62
Tekom leta se je likvidiralo:
1344 tedenskih bolniških podpor 257 članom v skupnem znesku K 6.032,71
454 tedenskih podpor 34. dedičem umrlih članov v skup. znesku 1.880,79
Po sklepu občnega zbora se je pripisalo od tega sklada 50% od podpor onih članov, ki še niso poravnali 20kronskega zadružnega deleža 748,98 8.662,48
Ostane prebitok K 706,14
Povprečna vsota tedenskih podpor je znašala v tem letu kron 4,82.
Do 30. junija 1912 so razdelile naše Delavske zadruge za 29.852,14 kron podpor bolnim članom, vdovam in sirotam članov.
Po odobritvi letošnje bilance bo razpolagal ta sklad v letu 1912/13:
vsled prebitka od pretečene dobe K 706,14
od čistega dobička 1911/12 12.583,64
Skupaj K 13.289,78
V zadnjih dveh letih se je moralo dopolniti ta sklad z delnim zneskom od razpolagajočega sklada, ker je bil čisti dobiček nezadosten. Ker je poskočil letošnji čisti dobiček od 3. na 4%, in odgovarja vsota, ki je namenjena temu skladu, resnično 1% na članskih nakupih, je pričakovati, da bo sklad zadoščal svojemu namenu. To seveda le v slučaju, ako bo ostal v veljavi sedanji poslovnik podpor, ki določa največ 12 tednov in 84 kron bolniške podpore in največ 18 tednov pa 126 kron podpore sirotam.
Reformirati sedanji poslovnik podpor, ki se je izkazal za zelo praktičnega, bi bilo za sedaj še prehitro. Izvzeti so seveda le malenkostni potrebni popravki.
Podporni sklad uslužbenecv.
Dne 1. julija 1911 je znašal ta sklad K 5.952,31
Tekom leta dozorele 5% obresti na K 5.488,31 so znašale 274,40
Dne 30. junija 1912 je znašal K 6.226,71
Po odobritvi letošnje bilance

bo dobil 2.516,73
Tako bo znašal skupaj K 8.743,44
Na račun tega sklada stoji pa od lanske bilance K 464.—
prispevki uradniškemu penzijskemu zavarovanju plačani od Delavskih zadrug 457.—
treba je torej plačati za dobo 1911/12. Skupaj K 921.—

Tudi letos ni bilo mogoče razdeliti tega sklada v dva različna oddelka, namreč v oddelke uradnikov, ki so podvrženi že obstoječemu penzijskemu zavarovanju in v oddelke vsega drugega osebja, ki bo obseženo v bodočem socialnem zavarovanju. Te razdelitve se še ni moglo izvršiti zaradi tega, ker obstoje še močni dvomi o obligatoričnem zavarovanju posameznih kategorij.

Amortizacijski sklad.

Amortizacijski sklad našega inventarja, ki je sestavljen iz pohištva, orodja, strojev, vozov in sedaj tudi iz treh konj, je znašal dne 1. julija 1911 K 5.878,63
Predlagamo, da se da temu skladu od letošnjega prebitka 6.121,37
Tako bo znašala vsota tega sklada okroglih K 12.000.—
Napram inventarju, ki je vreden K 68.252,86, imamo v amortizacijskem skladu 12.000 kron, t. j. 17,58% od popolne vrednosti inventarja. Temu je treba dodati, da se je računalo, predno smo ustanovili amortizacijski sklad, za porabo inventarja okolo 6000 K.

Naši dohodki.

1. Surovi dobiček prodanega blaga.
Skupni znesek od razprodaje na debelo in od razdelitve blaga na račun dividendov in podpor, začena tvoriti znaten del naših razprodaj. Zato bomo računali odslej tudi te med kalkulacije odstotkov. Razume se, da kakor dohodke tako je treba razdeliti tudi stroške na skupni znesek razdeljenega blaga. Pri primerjanju z vspehi prejšnjih let se mora, seveda, računati na to malo razliko pri kalkulaciji.
Vsi odstotki so bili kalkulirani na vsoti za 1.334.053,10 kron skupno razdeljenega blaga.
Surovi dobiček znaša 14,84%. Pri tem seveda niso uračunani troški izdelovanja kruha. Surovi dobiček se pa zniža na 13,84%, ako se odbije trošek za izdelovanje kruha, ki znaša približno 20.000 kron.
S prihodnjim letom bomo uvedli posebno bilanco o izdelovanju kruha.
Odstotek surovega dobička je torej letos nekoliko boljši od prejšnje dobe. Temu je mnogo prispevala stabilnost trga moke in stabilnost cen pri razprodaji kruha. Velike koristi smo imeli pri nakupovanju kave in riža v velikih zalogah potom našega osrednjega nakupovalnega društva, ki ima svoj glavni sedež na Dunaju in eno podružnico za kavino delo v Trstu.
Ker smo razpolagali z velikimi svotami denarja, nam je bilo omogočeno izkoristiti veliko dobrih prilik in smo založili naše glavno skladišče z močnimi nakupi moke. Ugodni nakupi sladkorja so tudi pripomogli za kak tisočak dobremu vspehu letošnjega leta.
Izdelovanje kruha ni otežilo letos naše bilance kakor lansko leto. To pa zaradi tega, ker smo, kakor smo že povedali, nakupili pod ugodnimi pogoji velike množine dobre moke.
2. Skonti in provizije.
Odstotek skontov je narasel za majhno frakcijo in znaša pri 1.334.053 K 0,92%.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Martin Kralj
čevljar in izdelovalec gornjih del
Ljubljana, Wolfova ulica 12
se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro, točno in solidno.

Vse

na tukajšnjih in na zunanjih učnih zavodih vpeljane

šolske knjige

v predpisanih izdajah v veliki množini vedno v zalogi

v trgovini s knjigami in muzikalijami

Kleinmayr & Bamberg

Ljubljana, Kongresni trg šte. 2.

Seznami učnih knjig se dobivajo zastoj.

Krojaški pomočnik
za veliko delo se sprejme pri
P. CASSERMANNU, Ljubljana.

Mladenič

ki bi se hotel učiti proti mali odškodnini mlinarske obrti, se takoj sprejme v učenje. Ponudbe je staviti pri načelniku »Občnega konsumnega društva v Idriji« in sicer osebno.

Občno kons.društvo v Idriji

priporoča svojim cenjenim članom moderno narejene moške in ženske obleke za birmance in odrasle kakor tudi oblačilno blago sploh za jesen in zimo po zmernih cenah. Tudi naroča društvo svojim članom vsakovrstne druge potreščine.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

se priporoča cenjenemu občinstvu pri nabavi vsakovrstnega pohištva, ki ga izdeluje v lastni, najmoderneje opremljeni tovarni na Glincah pri Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga v mizarstvo stroko spadajoča dela.

Delo je vedno solidno, točno in prav poceni.

Proračune se določijo na zahtevo brezplačno v najkrajšem času.

RAZGLAS.

Članski prispevki in dajatve na podlagi dnevnih mezd, določenih z razpisom mestnega magistrata ljubljanskega z dne 30. januarja 1912. l. št. 42160.

A. Za delojemalce:	Določena dnevna mezda		Tedenski prispevek				Mesečni prispevek				I. mezdni vrsti	Bolniščina (dnevna)		Pogrebščina		
	K	v	delojemalca		delodajalca		delojemalca		delodajalca			K	v	K	v	
			K	v	K	v	K	v	K	v						
I. Za vajence, praktike in volonterje	1	—	—	12	—	6	—	52	—	26	a) za moške v	—	60	20	—	
II. Za delojemalce, kojih dnevna mezda ne presega 2 K	1	80	—	22	—	11	—	94	—	47		II.	1	08	36	—
III. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 2 K do 2 K 30 v	2	20	—	26	—	13	1	14	—	57		III.	1	32	44	—
IV. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 2 K 30 v do 2 K 60 v	2	50	—	30	—	15	1	30	—	65		IV.	1	50	50	—
V. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 2 K 60 v do 2 K 90 v	2	80	—	34	—	17	1	46	—	73		V.	1	68	56	—
VI. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 2 K 90 v do 3 K 20 v	3	10	—	37	—	19	1	61	—	82		VI.	1	86	62	—
VII. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 3 K 20 v do 3 K 50 v	3	40	—	41	—	21	1	77	—	89		VII.	2	04	68	—
VIII. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 3 K 50 v do 3 K 80 v	3	70	—	44	—	22	1	92	—	96		VIII.	2	22	74	—
IX. Za delojemalce z dnevno mezdo nad 3 K 80 v	4	—	—	48	—	24	2	08	1	04		IX.	2	40	80	—
B. Za delojemalke:																
X. Za vajenke, praktike in volonterke	—	80	—	10	—	5	—	42	—	21	b) za ženske v	X.	—	48	16	—
XI. Za delojemalke z dnevno mezdo do 1 K 60 v	1	30	—	16	—	8	—	68	—	34		XI.	—	78	26	—
XII. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 1 K 60 v do 2 K	1	60	—	19	—	10	—	83	—	42		XII.	—	96	32	—
XIII. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 2 K do 2 K 40 v	2	—	—	24	—	12	1	04	—	52		XIII.	1	20	40	—
XIV. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 2 K 40 v do 2 K 80 v	2	40	—	29	—	15	1	25	—	63		XIV.	1	44	48	—
XV. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 2 K 80 v do 3 K 20 v	2	80	—	34	—	17	1	46	—	73		XV.	1	68	56	—
XVI. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 3 K 20 v do 3 K 60 v	3	20	—	38	—	19	1	66	—	83		XVI.	1	92	64	—
XVII. Za delojemalke z dnevno mezdo nad 3 K 60 v	3	60	—	43	—	22	1	87	—	94		XVII.	2	16	72	—

Na podlagi teh dnevni mezd odmerjena, po pravih uteme
ljena 60 odstotna bolniščina ter pogrebščina v 20 kratnem
znesku dnevne mezde znaša torej:

Ti nastavki so stopili z dnem 1. marca 1912. l. v veljavo in ostanejo veljavni, dokler jih ne spremeni obrtna oblast. Pri preračunavanju blagajničnih prispevkov se nedelje ne vpoštevajo in se za celi mesec trajajoče delavsko razmerje šteje povprečno 26 mezdnih dni.

Načelstvo okrajne bolniške blagajne v Ljubljani.